

استفتائات احکام مسجد از آیت الله بهجت (ره)^۱

۲۲۸. آیا فروش مصالح اضافه آمده از بنایی مسجد، برای پرداخت قرض همان مسجد جایز است؟

ج. جایز است.

۲۲۹. زمینی برای شخصی بوده که از کشور فرار کرده و رفته است، سپس آن زمین را مسجد کرده اند. وظیفه

شرعی درباره این مسجد چیست؟

ج. از او باید تحقیق و جستجو کنند که تا ممکن است از او اذن بگیرند و اگر به او دسترسی حاصل نشد و اجازه از او ممکن نشد، حاکم شرع آن زمین را به جماعتی اجاره دهد که آن جا را مصلی کنند که اجاره به نفع مالک است و هروقت پیدا شد، پول اجاره را به او بدهند.

۲۳۱. شخصی سهم خود از حمّامی را که ثلث ابقایی اولاد پسر است، بر مسجدی وقف نموده است. آیا این

وقف صحیح است؟

ج. فقط می تواند حق خود را به مسجد اختصاص دهد و بعد از وفات او حق بطون دیگر به حال خود باقی است و به هر حال وقف آن صحیح نیست.

۲۳۲. قطعه زمینی به مساحت تقریبی پانزده هزار متر مربع (زمین کشاورزی) توسط اهالی منطقه ای در سال

۱۳۴۲ وقف مسجد امام حسن - علیه السّلام - گردیده است، پس از مدتی مسجد فوق تخریب و از طرفی به

علت کمی مساحت زیربنای عرصه مسجد و نامناسب بودن جای مسجد به علت وجود چاه، اقدام به ساختن

مسجد دیگری در فاصله کمتر از ۲۰۰ متری به نام همان مسجد (امام حسن - علیه السّلام -) در همان روستا شده

و مورد استفاده مؤمنین آن روستا می باشد. آیا جایز است از محل درآمد قطعه تخریب شده مسجد امام حسن -

علیه السّلام - قدیمی، خرج مسجد امام حسن - علیه السّلام - جدید و نوساز گردد؟

ج. اگر موضوع مصرف اولی منتفی شده است، باید درآمد مذکور صرف در امور خیر شود

که این مسجد هم از جمله امور برّ و نیک است و در غیر این صورت در همان مسجد اولی، در

صورت ساختمانش مصرف گردد.

¹. <http://www.bahjat.org/index.php/ahkam-3/esteftahat.html>

۲۳۳. مسجدی است که به شکل دو طبقه ساخته شده یعنی طبقه بالای آن به صورت بالکن و طبقه پایین معمولی می باشد. این بالکن به صورت مخروطی درآمده است و هیچ استفاده ای از آن نمی شود و موجب تاریکی مسجد نیز می باشد. آیا اجازه می دهید این بالکن را از وسط مسجد برداریم؟

ج. مناسب است طبقه بالا از وجوه برتبه و خیرتبه، با مراجعه به اهلس تعمیر شود و تخریب جایز نیست.

۲۳۴. مسجدی در کنار خیابان واقع شده و درآمد اوقافی هم ندارد و مردم محل برای هزینه های آن دچار مضیقه شده اند. با توجه به این که حیاط مسجد فضای کافی برای احداث چند باب مغازه را دارد و از نظر فضا هم مشکلی ایجاد نمی شود و صیغه وقف هم بر مسجد جاری نشده است، آیا ساخت مغازه ها را اجازه می دهید تا درآمد آن صرف هزینه های مسجد گردد؟

ج. جایز نیست.

۲۳۵. برای تعمیر مسجد، ایوان قدیمی آن را که ۱/۵ متر از سطح زمین ارتفاع داشت خراب کردیم. آیا اجازه می دهید هنگام ساختن، در زیر ایوان جدید در همان ابعاد قدیمی، مغازه ای بسازیم که درآمد آن صرف مسجد شود؟

ج. اگر ایوان جزو مسجد است، نمی شود مغازه ای ساخت.

۲۳۶. شخصی مسجدی را وقف کرده و در وقف نامه قید کرده که امام جماعت مسجد مذکور سید باشد. در این صورت امامت غیر سید چه حکمی دارد و تکلیف مأمومین در رابطه با او چیست؟

ج. این شرط صحیح است و در صورت امکان باید سید امامت کند و اگر تحصیل امام جماعت سید ممکن نشد، مسجد بودن محفوظ است و در این صورت غیر سید عادل می تواند امامت کند و اگر امام عادل غیر سید در آن جا جماعت بخواند، عمل او حمل بر صحت می شود که به ناچار در صورت عدم امکان تحصیل سید امامت کرده است، واللہ العالم.

۲۳۷. مسجدی ۱۰۰ مترمربع مساحت دارد که در شمال این مسجد قطعه زمینی حدود ۲۰۰ متر طبق مدارک موجود، به عنوان باغچه مسجد وجود دارد که جزو ساختمان مسجد نیست، آیا می توان در این قطعه زمین حسینیّه ای احداث نمود؟

ج. اگر زمین متعلق به مسجد است، نمی توانند آن را به حسینیّه تبدیل کنند و باید طبق وقف از آن استفاده نمایند. بله، اگر وقف بر جهت خاصه ی ممکنه نیست، می توانند از آن به

عنوان سالی که توسعه مسجد باشد، ولی خصوصیات مسجد بودن را نداشته باشد، بسازند که به حسب ظاهر مانعی ندارد، واللّٰه العالم.

۲۳۸. زمینی به مساحت ۸۰۰ متر مربع برای احداث مسجد از طرف دو نفر بهایی به اهالی محله ما اهدا شد و صیغه وقف مسجد جاری و در اداره اوقاف ثبت گردید. ولی به علت نداشتن هزینه راكد مانده است، لکن افراد نامبرده فعلاً راضی به تکمیل ساختمان مسجد نیستند. نظر مبارکتان در رابطه با عدم رضایت آن ها چیست؟

ج. نامبردگان حقی ندارند و وقف مزبور اشکالی ندارد، واللّٰه العالم.

۲۴۱. مسجدی را در زمینی با سهم امام - علیه السلام - و وجوهات دیگری بنا کرده اند و سپس مطلع شده اند که آن زمین سابقاً وقف حسینیّه بوده است، تکلیف شرعی چه می باشد؟

ج. باید آن را به همان حسینیّه برگردانند و وجوهاتی را که در آن مصرف کرده اند، آن چه از آن ها که جواز مصرف در حسینیّه هم دارد، مانعی ندارد و اگر موردی از آن ها باشد که فقط برای صرف در مسجد جواز داشته است، آن مقدار را ضامن اند.

۲۴۴. یکی از نهادها سنگ ها و مصالحی را از صاحبان آن ها مصادره کرده و با آن ها مسجد ساخته است و مالک راضی نیست. اگر آن مصالح در دیوار یا سقف مسجد مصرف شده باشد، نماز خواندن روی زمین آن چه حکمی دارد؟

ج. نماز در آن بلامانع است، زیرا فقط ساختمان آن غصبی است که باید پول آن را به مالک بدهند و بعد آن را وقف کنند.

۲۴۵. آیا زمین موقوفه برای قبرستان یا غیر آن را می توان مسجد کرد؟

ج. خیر، زیرا مسجد ملازمه ی با بقای ابدی در آن جا دارد و این امر با وقف برای غیر، منافات دارد، ولی مصلی قرار دادن آن زمین، به صورتی که ممنوع از دفن نباشد، جایز است.

۲۴۶. آیا جایز است با کمک های مالی که از مردم و زکات و غیره گرفته شده، حمام عمومی نیمه تمامی را که اصلاً مورد استفاده قرار نگرفته است، تخریب و صرف در نیازهای مسجد کنند؟

ج. اگر امکان دارد، احتیاطاً از بخشندگان و دهندگان آن وجوه اجازه بگیرند، وگرنه با رضایت اهالی آن محل جایز است.

۲۴۷. مالک زمینی مرده و ورثه ی او هم مورد شناخت و در دسترس نیستند و مردم، آن زمین را مسجد کرده اند. آیا این کار صحیح بوده است؟ تکلیف چیست؟

ج. باید حاکم شرع اجازه دهد ثمن و قیمت زمین را صدقه دهند، هر چند به این که اهل خیر آن را بخرند و پول آن را صدقه دهند تا نماز در آن جا جایز باشد و احتیاط در این است که پس از صدقه قیمت، صیغه ی وقف را مجددا بخوانند.

۲۴۸. فروختن فرش مسجد و تبدیل آن به فرش بهتر چه حکمی دارد؟

ج. در صورتی که با عدم تعویض از بین می رود، جایز است.

۲۴۹. مصالح اضافی مسجدی را برای مسجد دیگری قرض می دهند تا در ضروریات آن مسجد مصرف گردد، آیا جایز است؟

ج. جایز است، نه برای مصرف در تجملات آن.

۲۵۱. مسجدی قدیمی، قابل استفاده و دارای سابقه ۴۰۰ ساله در روستایی وجود دارد. ولی گروهی قصد دارند

مسجد دیگری، آن هم در زمین موقوفه بسازند. آیا نماز خواندن در مسجد جدید جایز است؟

ج. در زمین موقوفه مسجد نمی شود و اگر متولی موقوفه مصلحت ببیند مصلی می شود و مسجد قبلی به مسجد بودن خود باقی است.

۲۵۲. مسجدی دارای حجره هایی است که برای مدرسه وقف شده است. چندین سال پیش به عنوان حوزه

علمیه از آن جا استفاده می شد. چند سال است که حوزه علمیه به جای دیگری منتقل شده است، مسجد و

حجره ها روبرو خرابی هستند و مسجد به کلی تعطیل شده است. اکنون عده ای از جوانان متدین و فرهنگی می

خواهند در آن مسجد فعالیت های فرهنگی کنند. چند ماه است شروع به کار کرده اند و در حدّ توان خودشان

قدم هایی برداشته اند. اکنون ضرورت ایجاب می کند که در آن مسجد پایگاه مقاومتی تشکیل دهند و یکی از

حجره ها را به این امر مهم اختصاص دهند تا بتوانند از این طریق جوانانی را جذب مسجد و فعالیت های دینی

کنند. آیا استفاده کردن از این حجره به عنوان مرکز پایگاه مقاومت و مرکز فرهنگی در دو حالت زیر، از نظر

شرعی چه حکمی دارد؟

(۱) استفاده کردن از آن بدون اجاره.

(۲) استفاده کردن از آن به طریق اجاره و صرف اجرت آن در امور مسجد.

ج. تا ممکن است بر حسب وقف عمل شود.

۲۵۳. اگر مسجدی را در سه طبقه تأسیس و هر طبقه را جهت امری اختصاص دهند - مثلاً زیرزمین را تأسیسات مسجد، طبقه همکف را به زنان و طبقه بالا را به مردان اختصاص دهند - ، به نظر حضرتعالی چه حکمی دارد؟

ج. اگر زمین آن وقف مسجد است و تمامیت وقف محقق شده است، نمی تواند چنین کنند و تمام طبقات به حکم مسجد است و در غیر این صورت، وقف هر طبقه و هر قسمت برای امری مانعی ندارد و یا این که اصلاً وقف شرعی نباشد و به عنوان نمازخانه باشد.

۲۵۵. واقفی زمینی را برای مسجد وقف کرده است، به این شرط که به فلان نام باشد، سازنده مسجد می خواهد آن را به نام دیگری بسازد. تکلیف چیست؟

ج. آن مسجد را به نام هر دو بسازند، زیرا قیودی که در ابتدای وقف بوده باید مراعات شود. ۲۵۶. شهرداری قطعه زمینی را برای احداث مسجدی به اهالی محل اهدا نموده، مشروط بر این که در مدت قرارداد مردم نسبت به شروع احداث مسجد اقدام نمایند. کلنگ مسجد توسط امام جمعه زده شد، ولی به علت رسیدن زمستان، به همان صورت باقی مانده است. آیا با این عمل زمین مذکور مسجد محسوب می شود و آیا شهرداری می تواند لغو قرارداد نماید؟

ج. تا وقتی که نماز نخوانده اند، مسجد محسوب نمی شود.

۲۵۷. خانه ای وقف امام جماعت مسجد بوده و به مرور زمان خراب شده است و آن را برای توسعه مسجد، داخل مسجد کرده اند، حکم شرعی در این خصوص چیست؟

ج. تا ممکن است باید به حالت اولیه اش برگردانند و در صورت تعذر، اگر از موارد جواز فروش وقف باشد، آن را بفروشند و مشتری اگر خواست آن را وقف مسجد کند.

۲۵۸. مسجدی را تعمیر و توسعه داده ایم، ولی طبق طرح هادی، از طرف شرق و شمال مسجد ملزم به عقب نشینی شدیم. با عنایت به این که هر دو طرف عقب نشینی شده، راه عمومی بوده و نیاز مبرم به تعریض و توسعه جهت عبور و مرور مردم و ماشین ها دارد، خواهشمند است نظرتان را در رابطه با این عقب نشینی بفرمایید.

ج. نمی توانند عقب نشینی بکنند و تا ممکن است تعمیری نکنند تا مستمسکی برای عقب نشینی نشود و اگر خراب کرده اید، مقدار عقب نشینی را دیوار بکشید و محصور کنید تا عقب نشینی مستند به شما نباشد، واللّه العالم.

۲۵۹. برای توسعه مسجد جامع، خانه های اطراف آن را خریداری و به مسجد ملحق کردیم که یکی از آن ها خانه یک بهایی بود و بین مسجد قدیم و یکی از خانه ها کوچه ای به عرض ۱/۵ متر واقع شده بود که با رضایت اهالی، آن کوچه هم به مسجد ملحق شد. با توجه به این که کوچه های اطراف مسجد را گسترش داده

ایم، به طوری که مشکلی برای رفت و آمد مردم وجود ندارد، ولی بعد از ساخت، عده ای به دو جهت در مسجد شبهه دارند.

(۱) چون بخشی از این مسجد قبلاً خانه بهایی بوده است.

(۲) کوچه عمومی به آن ملحق شده است؛ لطفاً حکم شرعی را در این باره بیان فرمایید.

ج. ساختمان فوق مسجد است به استثنای کوچه ای که ملحق به مسجد شده که آن مقدار بدون این که از محل عبور بودن خارج شود می تواند مصلی باشد و نماز در آن قسمت جایز است و آن چه از بهایی الاصل به مسجد ملحق شده مسجد است. بله، اگر او اول مسلمان بوده و بعد بهایی شده است رضایت ورثه ی مسلمان او جلب شود.

۲۶۰. مسجد قدیمی روستا سابقاً مسجد جامع بوده ولی بعداً دیگر نماز جماعت و مراسم مذهبی در مساجد جدید برگزار می شود، و آن مسجد رو به تخریب است؛ آیا هم چنان مسجد جامع باقی است.

ج. مسجد جامع از جامعیت خارج نمی شود.

۲۶۱. در یک طرف مسجد راه ی است که دو طرف آن باز و محل عبور و مرور است. عده ای می خواهند طرف دیگر این راه را با خود این راه برای توسعه، داخل مسجد کنند، آیا جایز است؟

ج. چون این راه عبور است و تمام عابری در آن حق دارند، جایز نیست آن را مسجد کنند و اگر خواستند آن را مصلی (نمازخانه) کنند، بنابر احوط باید راه ی برای عبور - حتی در موقع نماز - بگذارند؛ مانند این که در طبقه ی بالای آن مصلی بسازند و زیر آن، مسیر عبور و مرور مردم باشد.

۲۶۲. غیر از اصل مسجد، چه قسمت هایی از مسجد جزو مسجد است؟

ج. پشت بام و سرداب و محراب بنابر اظهر جزو مسجد است، مگر این که علم به خروج آن ها از مسجد حاصل شود.

۲۶۴. هیأت هفت نفره ی واگذاری اراضی، زمین اینجانب را بدون اطلاع و رضایت من به دیگری واگذار کرده و در عوض آن، زمین دیگری را از آنان دریافت داشته و به ساخت مسجد اختصاص داده است. آیا نماز خواندن در آن مسجد صحیح است؟

ج. با احراز رضایت مالک، نماز صحیح است.

۲۶۵. آیا جایز است زمین وقفی را اجاره کنند و مسجد بسازند؟

ج. مسجد نمی شود و در مواردی که اجاره دادن جایز است، مُصَلّی (نمازخانه) می شود نه مسجد.

۲۶۸. در ادارات و یا بعضی از مکان ها مثل پارک، مکانی را به عنوان نمازخانه قرار می دهند و بعد از مدتی کسانی که به آن جا رفت و آمد می کنند به آن، مسجد می گویند، با وجود این که ممکن است بعدها آن مکان به چیز دیگری تبدیل شود. آیا آن مکان حکم مسجد را دارد و احکام مسجد درباره ی آن جاری می شود؟

ج. اگر به عنوان مسجدیت وقف نشده باشد، مسجد نیست.

۲۶۹. اطاق هایی در حیاط مسجد بدون استفاده مانده و در حال تخریب است. تبدیل آن ها به حیاط مسجد چه حکمی دارد؟

ج. اگر ممکن است اطاق های مذکور را تجدید بنا نمایند تا در جهت خاصی که در وقف تعیین شده به کار رود و تبدیل به حیاط ننمایند و اگر ممکن نیست، با مراعات آن چه که مناسب تر است و صلاحیت بیشتر دارد، مانع ندارد.

۲۷۲. آیا تخریب قسمتی از مسجد یا تمام آن، جهت تعریض خیابان جایز است؟

ج. جایز نیست.

۲۷۳. آیا عقب نشینی، هنگام تجدید بنای مسجد، طبق قوانین شهرداری به نحوی که چند متر از مسجد داخل خیابان واقع شود جایز است؟

ج. جایز نیست.

۲۷۴. دو باب حجره برای ضروریات و دفتر مسجد ساخته اند، آیا تبدیل آن به پایگاه بسیج و مانند آن، جایز است؟

ج. جایز نیست.

۲۷۵. در محوطه ی مسجد، دو باب دکان جهت انجام کارهای صندوق قرض الحسنه عام المنفعه با موافقت هیأت امنای مسجد احداث شده است و بابت آن سالانه مبلغی به مسجد اجاره پرداخت می شود. آیا ادامه ی کار این صندوق در مکان فعلی جایز است؟

ج. اگر محوطه ی مسجد وقف حیاط مسجد یا مثل آن است، تغییر آن به دکان جایز نیست و باید به حال اول برگردد و چنان چه از اراضی مسجد است که باید عواید آن صرف مسجد

شود، ساختن دگّان در آن و اجاره ی آن و صرف عواید در مسجد با نظر متولّی شرعی و با نبودن شخص خاص به عنوان متولّی، با نظر حاکم شرع، اشکال ندارد.

۲۷۶. درب ورودی مسجدی بین دو مغازه ی متعلّق به مسجد قرار گرفته است، به طوری که از طرف خیابان، ظاهر مسجد را به شکل تجارت خانه در آورده است، برداشتن آن دو مغازه چه حکمی دارد؟
ج. از مغازه ی متعلّق به مسجد، باید استفاده ی مغازه شود و نباید از بین ببرند.
۲۷۷. اگر کسی اندکی از خاک مسجدی را از آن جا خارج کرده باشد و آن خاک مفقود شده باشد، وظیفه ی او چیست؟

ج. اگر مقدار کمی است که به نظر عقلا موجب ضمان نیست، در فرض سؤال وظیفه ای ندارد.

۲۷۸. فرش های مسجدی فرسوده شده و در صورت عدم تعویض از بین می رود. آیا جایز است آن ها را فروخته و به أحسن تبدیل کنیم؟
ج. جایز است.

۲۷۹. مسجدی است قدیمی که دارای فرش و اثاثیه ی فراوان است و در نزدیکی آن مسجد جدیدی ساخته شده که جمعیت زیادی به آن جا می روند و وسایل مسجد قدیم در معرض تلف و احیاناً سرقت است. آیا می توان آن وسایل را به مسجد جدید نقل داد؟

ج. اگر در مسجد قدیم قابل استفاده نباشد، انتقال عین آن وسایل یا بدل آن ها، اشکال ندارد.
۲۸۱. چیزهایی که به عنوان نذر و یا کمک به مسجد داده می شود - مانند پنکه و چراغ و... -، چنان چه زاید بر احتیاج باشد، آیا متولّی می تواند وسایل اضافه را بفروشد و به سایر هزینه های لازم مسجد برساند؟
ج. جایز است.

۲۹۲. مسجدی جهت توسعه و بازسازی، بابت پرداخت مصالح، مزد کارگر و بنا مدیون است و طلب کاران از این بابت ناراضی هستند؛ با توجه به درآمد مسجد از طریق چندین مغازه ی موقوفه و مراسم مذهبی و خودداری متولّی از پرداخت بدهی مسجد، اقامه ی نماز جماعت و انجام مراسم مذهبی در مسجد فوق چه حکمی خواهد داشت؟

ج. بدهی مسجد ربطی به نماز در آن ندارد و جماعت و نماز در آن صحیح است، و لازم است کسانی که متصدّی هستند نسبت به بدهی مسجد رسیدگی و اقدام داشته باشند.

۲۹۴. در یکی از مناطق مسکونی، مسجدی با هزینه سازمان آب و برق بنا گردیده است و تمامی بودجه شامل: بنا، سیستم های صوتی، امکانات اولیه، فرش، موکت، یخچال، اجاق گاز و... و هم چنین مراسم مولودی و سوگواری ائمه - علیهم السلام - و مراسم مربوط به ماه مبارک رمضان از هزینه آن سازمان تأمین می گردد. حکم شرعی این گونه هزینه ها را از بودجه سازمانی اعلام فرمایید تا مشکل مسلمین نمازگزار در این مسجد و مساجد مشابه حل شود.

ج. اگر از محل درآمد حلال و با اذن من له الاذن (صاحب اجازه) بوده است، اشکال ندارد.

۲۹۷. زمینی در کنار مسجد بوده که آن را برای مسجد وقف کرده اند، متولی مسجد صلاح دیده آن زمین را جهت رفت و آمد به وضوخانه، به کوچه تبدیل کند. همسایه مسجد از امین مسجد تقاضا می کند از خانه اش دری به این کوچه باز کند. آیا امین می تواند اجازه دهد؟ اگر همسایه دری باز کرده باشد، چه حکمی دارد؟

ج. امین مذکور حق این اجازه را ندارد و همسایه هم باید این درب را مسدود کند.

۲۹۸. مسجد جامع دارای یک شبستان قدیمی است که فرسوده و غیر قابل استفاده است و به تشخیص معماران باید تخریب شود و مسجدی هم در کنار مسجد جامع است که می خواهیم آن را به این مسجد ملحق کنیم. و زمین های زیادی نیز اطراف مسجد توسط افراد خیر خریداری شده تا برای توسعه مسجد از آن استفاده گردد. حال سه مسأله مطرح است:

(۱) نیاز به وضوخانه (محل وضو نه توالت) داریم که مهندسین، ساخت آن را در زیرزمین مناسب می دانند. آیا می توان آن را در مسجد قدیمی احداث نمود؟

(۲) آیا می توان برای توسعه مسجد، شبستان قدیمی و مسجد مخروبه را - که بنایی ندارد - جزو صحن قرار داد؟ با توجه به این که قصد داریم روی صحن هم سقفی بنا کنیم، تا در زمستان هم برای نمازگزاران قابل استفاده باشد.

(۳) آیا می توان وضوخانه را در زمین های خریداری شده احداث کرد. مخصوصاً آن که هنوز به مسجدیت در نیامده است؟

ج. وضوخانه را باید در آن قسمتی که سابقاً مسجد نبوده ساخت و نیازمندی های ذکر شده پیش از صیغه ی وقفیت جایز است و مسجد هم نباید حیاط مسجد شود.

۲۹۹. زمین مسجدی وقف بر امامزاده ای است که در جنب آن قرار دارد، آیا مسجد باید اجاره پردازد؟

ج. در زمین وقفی نمی شود مسجد بنا کرد و اگر به صورت مصلی باشد، مانعی ندارد.

۳۱۸. آیا هیأت امنای می توانند در ازای برگزاری مجالس ترحیم در مسجد، مبلغی از صاحبان عزا دریافت و خرج آب و برق مسجد نمایند؟

ج. اگر با اجازه متولی باشد، مانعی ندارد.

۳۲۰. تعریف مسجد جامع چیست؟

ج. مسجدی است که در اوقات نماز معمولاً غالب اهالی شهر به آن جا می آیند، هر چند که از آن محل هم نباشند.

۳۳۰. طبق مقررات، اماکن عمومی - مانند مسجد - نیز باید پول مربوط به آب و برق را پردازند و چون مساجدی که موقوفه ندارند، معمولاً با مشکل پرداخت قبض آب و برق و گاز مواجه هستند، حکم کسانی که از آب و برق و گاز مسجد، جهت نماز و عبادت استفاده می کنند چیست؟ و آیا هر یک از آن ها باید به میزان مصرف خود به مسجد کمک کنند؟

ج. اگر فردی نباشد که تبرعاً چنین هزینه هایی را پرداخت کند، استفاده کنندگان از این مکان باید بدهند.

۳۳۲. آیا استفاده ی همسایگان مسجد از آب و برق مسجد و یا استفاده نمازگزاران از برق مسجد جهت ضبط، شارژ موبایل، شارژ دوربین فیلم برداری و عکاسی و یا نمایش فیلم جهت امور فرهنگی جایز است؟

ج. هر چه برخلاف جهت مقصوده ی در متعلقات وقف است، جایز نیست.

۳۳۵. در بسیاری از شهرها سازمان میراث فرهنگی مساجد قدیمی و تاریخی آن شهر را به عنوان آثار میراث فرهنگی معرفی و برخی از محراب ها و یا قسمت های تاریخی آن را محصور و در معرض نمایش قرار داده است، با توجه به این مطلب؛

(۱) آیا عمل سازمان مزبور جهت حفظ آثار تاریخی مساجد که منجر به محصور کردن برخی از قسمت های مسجد می شود، جایز است؟

ج. راه حفظ کردن این بناها، منحصر در محصور کردن نیست.

(۲) آیا سازمان مزبور اجازه دارد که برای دیدن جهان گردان و دیدار کنندگان وجهی دریافت نماید؟

ج. با صلاحدید متولی شرعی، در محدوده ای که مزاحمت با جهت وقف ندارد، مانعی نیست.

۳) در بین دیدار کنندگان از چنین مساجدی جهانگردان خارجی، کفار و اهل کتاب وجود دارند، آیا اجازه ورود به آنان در مسجد به جهت آشنا شدن با فرهنگ ایرانی و اسلامی جایز است؟

ج. جایز نیست.

۴) در برخی از این مساجد حجره هایی جهت تحصیل طلاب علوم دینی قرار داشته که به دنبال تصرف سازمان میراث فرهنگی فعلاً به صورت متروکه درآمده است، آیا عمل مزبور جایز است؟

ج. ممانعت از استفاده ی از موقوفه در جهت وقف جایز نیست.

۳۳۶. مسجدی که دارای آشپزخانه وسیع و مجهز است - که قابلیت استفاده فراوانی دارد - آیا پخت و پخش غذا در آن، جهت مراسم عزاداری حسینیّه و یا مجالس خانگی چه حکمی دارد؟ و آیا پختن غذا و دریافت اجرت و اجاره و هزینه کردن در آمد آن، جهت مصارف مسجد، جایز است؟

ج. با اجازه ی متولی مسجد جایز است.

۳۳۷. لطفاً حدود اختیارات هیأت امانا، واقف، متولی و امام جماعت مسجد را مشخص فرمایید تا از تداخل امور و اختلاف در مسایل جلوگیری شود.

ج. تصرفات مشروعه در مسجد باید فقط تحت نظر متولی شرعی مسجد باشد.

۳۴۲. گاه عبارت دعا یا آیه ای در کتب وقفی مسجد یا کتابخانه، اشتباه تایپ شده است، آیا تصحیح چنین عبارت هایی تصرف غیر جایز در وقف محسوب نمی شود؟

ج. با اجازه ی متولی جایز است.

۳۴۵. آیا ساخت مسجد و حسینیّه بیش از حدّ نیاز در یک شهر، روستا یا محله اسراف محسوب می شود؟

ج. موارد آن مختلف است.

۳۴۶. بسیاری از امور راجح فرهنگی و آموزشی - از قبیل تشکیل کلاس های آموزشی، هنری و تفریحی تابستانی جهت جوانان و نوجوانان، نمایش فیلم، اجرای مسابقه، تئاتر و... - در گذشته رایج نبوده و لذا قطعاً در وقف نامه ها لحاظ نگردیده است، حال با توجه به ضرورت اجرای چنین برنامه های فرهنگی و عدم امکان اجرای آن در مکانی غیر از مسجد، آیا حضرت عالی انجام چنین فعالیت ها و برنامه هایی را در مساجد جایز می دانید؟

ج. باید از کارهایی که با احترام مسجد منافات دارد و یا مزاحم نماز گزاران است، کلاً اجتناب شود.

۳۴۷. بازی کردن و یا ورزش کردن در مساجد - مثل نرمش، تنیس و یا ورزش های رزمی و یا نمایش فیلم به صورت زنده و یا ویدیویی - چه حکمی دارد؟

ج. غرض اصلی از مسجد عبادت و اقامه ی نماز است و استفاده ی از وقف، در غیر جهت وقف جایز نیست و باید در مسجد، از کارهایی که با احترام آن منافات دارد و یا مزاحم نمازگزاران است، اجتناب شود.

۳۴۹. قرض دادن پولی که متعلق به مسجد است، چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.